

IDÉKATALOG FOR ENDELAVE

Idékataloget indeholder forslag, som er indsamlet på Endelave i april/maj 2011.

Alle herboende endelavitter og fritids-øboere er via et husstandsomdelt orienteringsbrev blevet opfordret til at bidrage med de idéer, de har i forbindelse med Endelaves fremtid – kortsigtede såvel som langsigtede.

22 beboere og fritids-øboere er kommet med input.

Forslagene er objektivt sammenskrevet ud fra det, den enkelte er fremkommet med – via skriftlige oplæg eller gennem en samtale.

Idékataloget er mangfoldiggjort og ligger på centrale steder rundt på øen, så både endelavitter, turister og andre interesserede har mulighed for at læse det i sin helhed i løbet af sommeren.

Videre forløb

Endelave Beboerforening arbejder videre med Idékataloget umiddelbart efter sommerferien 2011. Forslagene er tænkt indarbejdet i en egentlig 'Ø-handlingsplan', som vil indeholde en overordnet politisk strategi for øens udvikling – indeholdende en visionsdel og en konkret aktionsdel.

Flere idéer

Det er muligt at fremkomme med flere idéer indtil 15.08.2011 – ved henvendelse til Hanne Holm, hh@tekstbureau.dk, tlf.: 20480123

BOBÆTNING & BEBYGGELSE

Ældreboliger

Der opføres 5-6 ældreboliger (på lejebasis), som kan lejes ud.

Boligerne sammenbygges to og to, så beboerne kan være trygge ved, at der altid er nogen ”i den anden ende”.

Boligerne skal have en central placering – tæt på byen og med en god udsigt.

Desuden skal husene opføres under gældende normer, være ældre- og handicapvenlige samt generelt med gode adgangsmuligheder.

Der opføres et fællesrum med blandt andet gæsteværelser til overnattende besøgende.

I øjeblikket efterspørger Horsens Kommune 86 ældreboliger – her kunne Endelave komme i betragtning som bygherre.

I perioder, hvor boligerne ikke benyttes af ældre eller handicappede, kunne de anvendes som indslusningshuse – som erstatning eller supplement til de to lejligheder over skolen.

Ældreboliger vil være med til at sikre, at der fortsat er basis for hjemmepleje, læge og sygeplejerske på Endelave.

Tæt-lav bebyggelse

Der bygges i det åbne landskab – dvs. omkring gårde, i stedet for at bygge i landsbyen.

Lokalplanen gør det muligt at tænke hele øen som en landsby.

Genanvendelse af ubeboede/ledige gårde og bygninger

DETAILHANDEL

”Endelave proviant.”

Der etableres en indkøbsforening med uddeler på havnen, finansieret af Endelave ApS + diverse fonde, herunder EU-midler.

ERHVERV & BESKÆFTIGELSE

Nye arbejdspladser

Der sættes system i et projekt, som kan skabe arbejdspladser og samtidig skabe et brand af øen.

Det kunne for eksempel være at dyrke én eller flere slags bær til salg – og dermed gøre øen kendt for det (a la Samsø er kendt for Samsø-kartofler).

Dette vil kræve en tidlig morgenfærge – evt. primært til fragt af varer/produkter og mennesker.

Fokus på:

- Hjemme/distancearbejdspladser
- 100 % økologisk jordbrug
- Økologiske højværdiafgrøder/forsøgscenter
- Lokalt håndværkerkonsortium
- Hjemmeindustri
- Lokal præst

FORSKØNNELSE AF ØEN

Der ønskes fælles værdier for at forskønne Endelave – at alle tager ansvar for at rydde op på egne matrikler og generelt passe på de ting, der er på øen.

At der fjernes ukrudt, affald og skidt på offentlige steder, skal være en selvfølge.

Oprydning af 'fortidens synder'

Flere steder på øen ligger der meget gammelt skrammel, som bør ryddes op:

- Fjerne beton, mursten, jern og andre genstande, som skæmmes naturen – primært langs kysten.
- Oprensning ved "Palmehaven"

FORSKØNNELSE....fortsat

Blomster/blomstersøjler og planter

Der bør være flere blomster og planter rundt på øen, hvor folk færdes.

Ud for hvert hus kunne stå en blomstersøjle (enkelt og billigt lavet af en spand, sten, muld og planter) – og være en årlig begivenhed, hvor alle beboere sammen planter ud.

Kunne udvides med en konkurrence om, hvem der laver den flotteste søjle!

Borde og bænke

Der skal være flere stabile borde og bænke rundt omkring på øen, hvor folk færdes – går, cykler og kører. Både i byen og ved stierne ”på landet”.

Vakkelvorne bænke skal kasseres og nye sættes op.

Mobile toiletter

Mobile toiletter skal etableres på Øvre for at højne serviceniveauet for alle, der færdes der.

Bærbuske

Plantes langs vejene til fri afbenyttelse. Eksempelvis ribsbuske.

Flagstænger/flagallé

Der skal være mulighed for at flage mere ved festlige lejligheder.

Der kunne etableres en flagallé på molen – og hver husstand kunne desuden få/købe en lille flagstang til at stille ved vejen (hvis de ikke i forvejen har en ”rigtig” flagstang).

Flagalléen kunne sættes op ved større begivenheder – evt. af én eller skiftende foreninger mod symbolsk betaling.

Private og foreninger finansierer udgifterne – og de aktive høster udbyttet.

Alle beboere bør opfordres til at flage ved større begivenheder.

(konfirmation, sølvbryllup, teater på øen, musik på Endelave osv.

FREMTIDENS FÆRGEFART

Der bør tænkes i alternative løsninger for fremtidens færgefart, når der eksisterende Endelave M/S ikke ”kan mere”.

- Hvilket behov har Endelave og endelavitterne?
 - Skal den næste færge være større? Mindre? Hurtigere?
 - Vil det evt. være lukrativt at finde en anden udehavn end Snaptun – en havn, som færgen på kortere tid kan skyde lige over til?
 - Kunne det være rentabelt med en hurtigfærge om morgenen, som kunne fragte fastlandsarbejdende beboere tidligt til fastlandet?
- Disse spørgsmål bør man stille sig, når det bliver aktuelt at tænke på udskiftning/supplering af den nuværende færge.

I dag er Endelave færgen gratis for øboere og deres cykler - bilerne er halv pris.

Gratis gods

Det skønnes, at omkostningerne til administration af gods har en størrelse, der betyder, at der ikke er tale om den store udgift målt med øget mulighed for erhvervsudvikling. Specielt kan minimerede omkostninger styrke den lokale detailhandel, som i dag er handicappet af transportudgifter op til 10-20 % af omsætningen. Der bør laves en redegørelse for, hvad det vil koste at gøre godstransporten gratis.

Gratis for børn op til 12 år

I dag er der tale om store færgeudgifter for børnefamilier, som vil en tur til Endelave.

Udgiften konkurrerer med andre udflugtsmål.

Ligeledes vil det gøre det økonomisk overkommeligt at tage på lejrskole på Endelave. Børnenes kendskab til Endelave er en langsigtet investering i fremtidens tilflyttere.

Det skønnes, at dette vil være udgiftsneutralt, da flere vil rejse med færgen, end tilfældet er i dag.

Halv pris uden for højsæson

En forlængelse af sæsonen kan betyde meget for det samlede antal besøgende på øen, herunder pensionistgrupper, kursus- og seminardeletagere og andre grupperejser.

Det skønnes, at det vil være udgiftsneutralt og samtidig øge omsætningen på øen.

Genoptagelse af Horsens-turen

En egentlig færgetur til Horsens vil forbedre servicen for øboere og erhvervslivet.

Derudover giver turen mulighed for ”Turistsejls på Horsens Fjord”.

Færgesamarbejde

Endelave-færgen er i familie med tre andre tilsvarende færger rundt i landet.

Det vil derfor være relevant at samarbejde med de andre rederier – f.eks. omkring reparationer og erfaringsudveksling i det hele taget. Dette kan i bedste fald reducere de mange stop af færgedriften, som har været siden Horsens Kommunes overtagelse af driften.

HAVNEMILJØET

Attraktivt havnemiljø

Havnemiljøet er det først, tilrejsende møder, når de ankommer til Endelave – hvad enten de er med færgen eller egen båd.

Det er det område, der byder velkommen til øen – og det må derfor fremstå smukt, rent og indbydende.

Springvand i havet

Et springvand etableres i havet (i bugten, hvis ikke for lavvandet – eller ud for badebroen). Gerne, så det er det første, man ser, når man ankommer til Endelave fra havsiden.

Springvandet skal ”springe” 5-10 meter og være illumineret om aftenen.

HAVNEMILJØ....fortsat

”Den Blå Lagune”

Den ”lagune”, som er opstået i kolvandet af etablering af Endelaves nye lystbådehavn, omdannes til en sandstrand til at solbade på og gå i vandet fra.

Bugten er allerede etableret som en strand, men vejrguderne ødelægger den hele tiden: Sandet flyver væk, og arealet overdænges med tang, som både giver skæmmer synet – og ind imellem lugter.

Ved at tilkøre store mængder af sand, som fylder længere ud, så tangen har sværere ved at hobe sig op samt plante hjælme, kan man holde på sandet (bruges ved Vesterhavet).

Ved at plante hybenroser, som også gror vildt længere hen ad stranden, kan arealet begrænses. De vil desuden give læ og holde på sandet.

Et par bænke kan skabe hygge og lyst til at være på stranden.

I sommermånederne skal stranden renses for tang og skidt – med traktor, så stranden hele tiden tager sig indbydende ud.

Lys på molen

Der bør være belysning på molen om aftenen/natten.

Benzintank på havnen

Primært til gavn for sejlere.

Beachvolley

ved ”Den blå Lagune”. Vil kunne trække unge til.

Juletræ

Juletræet for enden af molen, som hvert år fra 1. søndag i advent tændes, bør være af en langt større kaliber. Træet skal afspejle Endelave som den innovative ø med store tanker og visioner: Stort, rankt - smukt og lysende.

KULTUR & FRITID

Motionsrum

Et enkelt motionsrum med 3-4 træningsredskaber, som ikke kræver professionel vejledning/undervisning etableres.

Der skal udelukkende være lette redskaber, hvor udøveren ikke kan ”komme galt afsted”, selvom øvelserne udføres alene.

Motionsrummet skal kunne benyttes af alle – dels som alternativ til mere fysisk krævende sportsgrene, dels om vinteren som supplement til udeaktiviteter.

Motionsrummet skal placeres centralt, f.eks. i forbindelse med skolen.

Badefaciliteter er ikke en absolut nødvendighed, da alle har forholdsvis kort hjem.

Motionsrum vil evt. kunne etableres i den tidligere dagligstue på kroens 1. sal (støttemidler kan søges til projektet).

Multihal

Der bygges en ’multihal’ – f.eks. i forbindelse med gymnastiksalen på skolen.

Hallen skal fungere som kombineret kulturcenter/beboerhus/forsamlingshus.

Stedet indrettes f.eks. med

- scene til at opføre teater og spille musik
- mulighed for at holde større foredrag, fester og arrangementer
- gode lyd- og lysforhold
- bibliotek og bogcafé (eksempelvis på 1. salen ved indskudt dæk over gymnastiksalen)

Hallen kan opføres for de kr. 150.000,- (beløb modtaget i forbindelse med kåringen som Årets Landsby 2011) + støttemidler fra forskellige instanser.

Badebro ved Sønderhavet

Vinterbade-faciliteter

Der etableres faciliteter, der gør det attraktivt at vinterbade på Endelave.

Badebro fra havnen (som nu) – mulighed for omklædning i læ, evt. et træskur/tæt læhegn tæt på badebroen.

En sauna – hvis ikke stationær, så en skurvogn, der kan køres væk om sommeren.

Badeklubben kan køre som en forening, hvor medlemmerne betales et symbolsk beløb til vedligeholdelse og drift.

Saunaen tændes f.eks. på faste tidspunkter 2 x ugentligt – fra midt september til 1. maj.

Der vil kunne indgås aftaler med badeklubber rundt i landet, som ønsker en udflugt til Endelave – gerne i samarbejde med øens spise- og overnatningssteder, traktortur mv.

Disse events vil kunne dække udgifterne til faciliteter/vedligeholdelse.

NATURCENTER

Med Endelaves natur, fugle,- dyre,- og planteliv som omdrejningspunkt, er Danna Borg og Jørgen Rabøl i gang med at etablere "Endelave Naturcenter".

Formålet er at formidle viden og oplevelser til besøgende, som ønsker større indsigt, inspiration og bedre naturoplevelser, når de besøger Endelave.

Her vil blive etableret:

- Naturformidling
- Naturværksted
- Naturture rundt på øen
- Naturbibliotek

Se desuden projektbeskrivelsen for "Endelave Naturcenter"

NATURBESKYTTELSE OG UDVIKLING

Fokus på naturen, f.eks.

- etablere nye naturområder
- etablere skovrejsning
- græsning af strandenge
- etablere et fugletårn og fuglekasser
- få kronvildt til øen

Regnvandsopsamling

Drænvand kan opsamles og genanvendes til vanding

Blåt flag til strand og havn

”SMAG PÅ ENDELAVE’

Med udgangspunkt i Lægeurtehaven har en gruppe gennem en længere periode arbejdet med et projekt, der har flere formål:

- at sikre Lægeurtehavens fremtid
- at skabe arbejdspladser på Endelave
- at finde et alternativ til konventionelt landbrug
- at gøre et generationsskifte i landbruget lettere
- at tiltrække flere turister
- at skabe grundlag for kursusaktiviteter
- og ikke mindst at iværksætte en profilering af Endelave som en ø på vej mod en bæredygtig udvikling, hvor første step er etablering af virksomheden.

Se desuden virksomhedsplanen "Smag på Endelave".

SUNDHED & PLEJE

Hjertestartere

Der bør etableres minimum to ekstra hjertestartere foruden den eksisterende hos lægen. Her foreslås: Haven og på færgen.

2/3 af Endelaves befolkning har været på hjertestarterkursus.

Frivilligt beredskab til brand og redning

Halvdelen af de fastboende tager regelmæssigt kursus i udvidet førstehjælp samt hjertestarterkursus.

Fast læge og hjemmesygeplejerske/hjemmepleje

Rekreationscenter

TURISME – service og attraktioner

Turistguide på færgen

I sommersæsonen kan der ved hver morgentur fra Snaptun være en form for turistguidning: Udlevering af pose med foldere, kort og andet godt (a la posen fra Lægeurtehaven, som udleveres til sejlere).

Der kunne også være en egentlig guide, som fortæller om turen til Endelave – og om Endelave generelt. Dette skal ses som et substitut til øens manglende turistinformation.

Orienteringstavler

Orienterings,- og fortællestavler (evt. nummererede) sættes op rundt på øen.

Her kan man via headset - lejet på havnen – få oplysninger om de ting, man ser og oplever på øen.

Skiltning

Skiltningen på øen skal forbedres, så den kan vejlede turisterne.

Et skrækeksempel er det nye skilt ved Louisenlund ”Til vandet”.

Derudover er det problematisk med de mange private skilte med ”Færdsel forbudt”.

Labyrint for børn og voksne

Etableres – enten som hæk eller hegn.

Et ”legested” for børn alene eller hele familien.

Placeres gerne et sted uden for byen, så turisterne lokkes ud af byen

Orienteringsløb via GPS

Interessante pejlemærker, som giver turister mulighed for på egen hånd at opleve de ting, man bare skal se, når man besøger Endelave.

Hestefold

Til turister, der gerne vil have deres hest med på ferie, etableres en hestefold – med faciliteter

Rideophold

Pakkeløsning for éndags-turister

Inkl. færgebillet, formiddagskaffe, leje af cykel, frokost og eftermiddagskaffe på hhv. kroen og i Lægeurtehaven.

Alternativ til cykel kan være traktortur.

Pakkeløsning for weekendophold

Med fokus på øens råvarer (lam, kanin, fisk, planter), ro og natur – wellness, natur, motion, information. Evt. i samarbejde med kroen og Lægeurtehaven.

Kortmateriale

Der udarbejdes et kortmateriale med turforslag til cyklister og gående – med angivelse af kilometer og forventet tidsforbrug

Bondegårdsferie

Lystfiskeri

Bedre markedsføring af øen som lystfiskerparadis

Naturvejledning

Flere ture med naturvejledning

Sælture

Flere faste, annoncerede sælture

Småbådscamping

Der etableres faciliteter på havnen, som gør det muligt for sejlende gæster i mindre både uden køjer – at overnatte på Endelave, tæt ved båden.

Lille teltsted, shelters e.lign. – bålsted mv. Helt enkelt.

Det kunne få flere turister til øen – og få dem til at blive på mere end en dagstur.

Nordisk mad

Trenden er meget ”nordisk mad” – og Endelave har mange ting at byde på, som kunne gøre øen interessant ved at udnytte mulighederne konstruktivt: Skvalderkål, strandkål, kvællersalt/salturt, sortsalt (af tang).

Gode historier fra øen sælger!

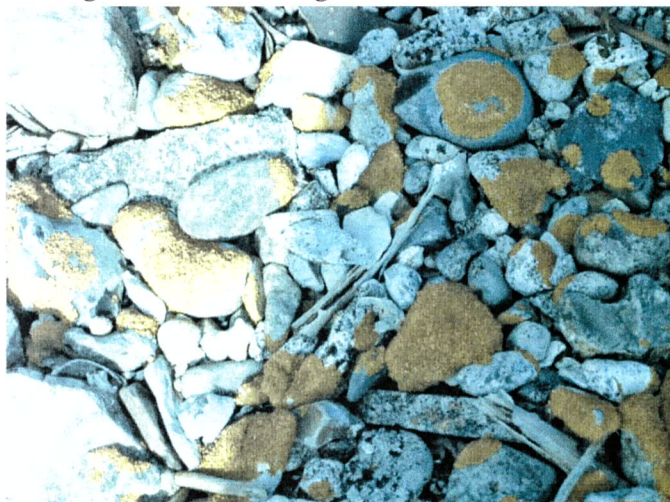
Ø-hop

Som en forlængelse af ”Castors” ture t/r Bogense-Endelave, sættes ”ø-hoppene” i system, så éndagsturene i højsæsonen går til andre øer som f.eks. til Tunø, Samsø – og endog også Anholt.

Stenudstilling

forklare hvilke sten man kan finde – inspiration til ture rundt på øen.

F.eks. guidede ture fra Lægeurtehaven.

VEDLIGEHODELSE/REPARATIONER

Strandvejen og vejene på Øvre

De værste huller på Strandvejen og på Øvre bør dækkes til, så gående og cyklende kan benytte vejen. Reparationsarbejdet bør følges op jævnligt – ikke mindst efter storm, meget regn og sne.

Mindst én gang om året (inden sæsonens start) skal græsset slås, grene skæres væk og bevoksningen holdes nede, så vejen fremstår i sin fulde bredde uden fare for at få ridser og skrammer, når man kommer i bil eller på cykel (specielt på Øvre).

Stilles traktor og grej til rådighed, vil dette kunne udføres via frivillighedens vej – få dage om året.

Trekanten ved mindestenen for Agda

”Trekanten” for enden af molen er ofte én stor vandpyt/isflage.

Dette kan afhjælpes ved at etablere en rendestens-brønd, som fører ud i havet. Helt enkelt og billigt – meget effektivt!

VEJE OG STIER

Flere og bedre naturstier

Etablere flere naturstier, f.eks.:

- En sti hele vejen rundt langs øens kyststrækning

Der mangler en ”kort” stirute tæt ved byen i vestlig retning.

Stier kunne etableres ved, at Bent Hindrups sti, Vesterby, blev offentliggjort, så gående kunne gå en runde fra havnen eller byen langs stranden og op ad denne sti til asfaltvejen og videre ind til byen.

En anden mulighed er, at kommunen overtog/købte en strimmel af Frank Rasmussen langs skellet mod Vestervang fra stranden i vest og op til asfaltvejen, Vesterby.

Der er umiddelbart ingen huse, hvor beboere ville kunne blive generet - og det kunne blive en dejlig sti.

Desuden kunne det være attraktivt for både turister og øboere, som motionerer i naturen, at flere gårdejere genåbner nogle af de gamle markveje ud til havet. F.eks.:

”Præstevejen” (Vesterby), som begynder ved det østre gadekær, løber ned forbi ”ruinen” og videre ned til Sønderhavet. Der er mange lærker at lytte til undervejs!

Det skal fremgå ved diskret skiltning, at stierne er offentligt tilgængelige.

Ø-FÆLLESSKAB

Der er mange muligheder for at fælles at gå sammen om forskellige fælles interesser for beboerne på Endelave – enten som andels,- eller anpartsbasis. F.eks.:

- Lejlighed(er) i Horsens

- **Fælles depot/lagerhal** til vinteropbevaring af campingvogne, både mv. – foruden ekstra stole, borde, duge, værktøj og andet, som den enkelte kan have ”for meget” af – og som ønskes til fælles benyttelse

- **”Byttecentral”** Et skur e.lign. på ”lossepladsen”, hvor det er muligt at sætte brugte, brugbare ting til frit afhentning – mod at det som bliver smidt i containerne

